

СТАНОВИЩЕ

От проф. д-р Петър Маринов Маринов, д.м.н.

Медицински университет „Проф. д-р Параскев Стоянов“, Варна

За дисертация на тема „Неблагоприятни преживявания в детството и рисково за здравето поведение сред студенти от помагащите професии и медицина“, за присъждане на образователната и научна степен „Доктор“, професионално направление 7.1. „Медицина“ по научната специалност „Социална медицина и здравен мениджмънт“

Автор : д-р Румяна Вечкова Диолова–Ходжаджикова, докторант на самостоятелна подготовка към НЦОЗА, София

Това становище е изготвено в изпълнение на заповед РД-111/02.03.2018 на Директора на НЦОЗА, доц. д-р Христо Хинков, която утвърждава състава на научното жури за провеждане на защита на посочения дисертационен труд.

Д-р Румяна Диолова е родена през 1970г в гр. Плевен. През 1995г се дипломира като магистър по медицина в МУ-Плевен а през 2004г придобива специалност Психиатрия в МУ- София. От ноември 1995г. до май 1999г. работи като доброволец, а от май 1999г до януари 2010г като ординатор в отделение социална и консултативна психиатрия, УМБАЛ „Александровска“ - София. От 25.02.2010г е назначена като експерт, а в последствие главен експерт в Направление „Психично здраве“, секция Епидемиология на психичните разстройства на НЦООЗ. От 2012г д-р Диолова е национален координатор по въпросите за насилието за СЗО.

Научните интереси на д-р Диолова са в областта на превенцията на насилието, психиатрията в общността, депресивните и тревожни разстройства, стигмата от психичните заболявания и психо-социалната рехабилитация.

От 12.02.2016г със заповед РД-88/12.02.2016г. и решение на НС при НЦОЗА (протокол №32 от 11.02.2016г) д-р Диолова е зачислена, като докторант на самостоятелна подготовка по специалността „ Социална медицина и здравен мениджмънт“ с тема на дисертационния труд „ Неблагоприятни преживявания в детството и рисково за здравето поведение сред студенти от помагащите професии и медицина“ с научни ръководители доц. Васка Станчева-Попкостадинова и доц. Христо Хинков, към отдел ПЗ на НЦОЗА.

Актуалност на дисертационния труд

Дисертационният труд на д-р Румяна Диолова е посветен на актуален проблем в областта на общественото здраве и има отношение към проблемите с които се занимава НЦОЗА,

дирекцията Превенция на болестите и промоция на здраве , както и отдела за Психично здраве. За пръв път се представят данни за България, които показват, че различни неблагоприятия в детството могат да влияят на начина по който се отнасяме към здравето си в по-късна възраст.

Характеристика на дисертационния труд

Дисертационният труд е в обем от 159 страници, онагледен е със 17 таблици и 11 фигури. Библиографията включва 143 източника, от които 29 на кирилица и 114 на латиница. В приложение са представени Въпросник на СЗО „Неблагоприятни преживявания в детството“(АСЕ-IQ) , Анкетна карта за факторите на риска за здравето и таблици с резултати от статистическата обработка, които дават допълнителна информация за начина на обработка на получените резултати.

Дисертационната работа съдържа въведение, три глави – литературен обзор, методология на проучването и резултати и дискусия. Направени са изводи и препоръки и е направена литературна справка.

Адекватно и коректно са формулирани работни хипотези, цел и задачи.

Изследвани са 600 студенти от помагащите професии (социални дейности, здравни грижи, логопедия, мед. сестринство и акушерство, кинезитерапия) и медицина от пет университета в България.

В първа глава е направен сравнителен анализ на резултати от проведените в Европа изследвания с Международния въпросник – Неблагоприятни преживявания в детството (АСЕ).

Представен е обзор на законовата рамка по проблемите на насилието над деца в Р България и се дискутира ролята на Световната Здравна Организация (СЗО) за превенция на насилието над деца.

Във втора глава са формулирани две хипотези, първата от хипотезите на доктората е, че неблагоприятните преживявания в детството представляват рискове за здравето в по-късна възраст, а втората , че преживяването на четири и повече НПД носи по-висок риск от изолираното единично преживяно неблагоприятно. И двете хипотези се потвърждават в хода на изследването.

Поставената цел на дисертационния труд - да се установи наличието на зависимост между преживяното в детска възраст насилие и определени фактори на риска за здравето при възрастни индивиди е постигната с изпълнението на четири взаимосвързани задачи:

1. Превод и лингвистична адаптация на Въпросник „Неблагоприятни преживявания в детството(АСЕ-IQ).

2. Пилотиране на въпросника „Неблагоприятни преживявания в детството(ACE-IQ).
3. Изследвано е разпространението на най – честите форми на преживяно в детството насилие.
4. Представени са данни за влиянието на преживените в детството неблагоприятни събития и рисковото за здравето поведение в зряла възраст за четири поведенчески рискови фактора: тютюнопушене, навици на хранене, употреба на алкохол и рисково сексуално поведение.

В глава трета са представени резултатите от проучването, които са коректно описани, в съответствие с изпълнение на формулираните задачи . Направен е и сравнителен анализ на ситуацията в България по отношение на разпространението на най-честите форми на насилие в детството и останалите страни от балканския регион - Сърбия, Македония, Румъния, Албания и Турция

Изводите са ясно и точно формулирани, в съответствие с поставените цел и задачи. Направени са шест препоръки, за *разработване и прилагане на скринингови инструменти за неблагоприятни преживявания в детството, развиване на програми в областта на първичната превенция, подобряване капацитета на здравната система за превенция на насилието над деца и рехабилитация на пострадалите.*

Описани са четири приноса, най-важните от които са превода, адаптирането и пилотирането на инструмент за оценка на Неблагоприятни преживявания в детството, както и изследването за първи път в България на връзката между НПД и четири поведенчески рискови фактора: употреба на тютюневи изделия, употреба на алкохол, навици на хранене/затлъстяване и рисково сексуално поведение.

Във връзка с дисертационния труд, д-р Динолова е публикувала четири статии и е участвала в четири международни научно-практически конференции.

Авторефератът съдържа всички раздели на дисертацията и включва приносите. Представен е списък на публикации по темата на дисертацията.

Заклучение

Дисертационният труд на д-р Румяна Вечкова Динолова–Ходжаджикова на тема *„Неблагоприятни преживявания в детството и рисковото за здравето поведение сред студенти от помагащите професии и медицина“* има редица достойнства, принос в теоретичен и приложен план, отговаря на изискванията за присъждане на образователната и научна степен „Доктор“, в съответствие с изискванията на Закона за развитие на академичния състав в РБългария, Правилника за приложение на закона за развитие на

академичния състав и Правилника за условията и реда за придобиване на научни степени и придобиване на академични длъжности в НЦООЗА.

Предвид казаното до тук давам своята положителна оценка и като член на журито по защитата гласувам за присъждане на д-р на Румяна Динолова - Ходжаджикова на образователната и научна степен „Доктор“, професионално направление 7.1. „Медицина“ по научната специалност „Социална медицина и здравен мениджмънт“.

гр. София

12.04.2018г.

/ проф. д-р Петър Маринов, д.м.н. /